

Prof. dr hab. Barbara Czopek-Kopciuch
Nauki humanistyczne
Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk
31-120 Kraków
Al. Mickiewicza 31

**Recenzja osiągnięć Pani dr Agnieszki Myszki ubiegającej się o nadanie stopnia doktora
habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo**

Wykonana na zlecenie Dziekana Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu
Rzeszowskiego dra hab. Zenona Ożoga z dnia 2016--09-22

1. Najważniejsze fakty z życiorysu zawodowego Kandydata

Pani dr Agnieszka Mysza ukończyła studia wyższe na Uniwersytecie Jagiellońskim na kierunku filologia polska, uzyskując stopień magistra w roku 1995 na podstawie pracy magisterskiej „Antroponimia parafii Frysztak” napisanej pod kierownictwem prof. dr hab. Haliny Kurek; praca została oceniona jako celująca. Po studiach magisterskich podjęła w 1996 roku pracę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie (od 2002 r. Uniwersytet Rzeszowski) jako asystent w Zakładzie Polszczyzny Historycznej i Dialektologii, następnie jako asystent i od 2005 r. jako adiunkt w Zakładzie Języka Polskiego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Podjęła w 1995 roku studia podyplomowe na Uniwersytecie Marii Curie Skłodowskiej na kierunku logopedia. W 1998 roku ukończyła te studia na podstawie rozprawy „Rozumienie przez dzieci neologizmów słowotwórczych tworzonych przez ich rówieśników” na pisanej pod kierunkiem dr hab. Kazimierza Krakowiaka, ocenionej jako bardzo dobra. W 2004 roku uzyskała na Uniwersytecie Rzeszowskim tytuł doktora nauk humanistycznych na podstawie dysertacji „Monografia toponimiczna powiatu strzyżowskiego”, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Barbary Greszczuk.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe wskazuje Habilitantka „Urbanonimie Rzeszowa w ujęciu językowym i kulturowym”. Składają się nań dwie monografie (w tym jedna współautorska) oraz 9 artykułów. Najpełniejszy obraz nazewnictwa Rzeszowa zawarty został w książce „Urbanonimia Rzeszowa. Językowo-kulturowy obraz miasta”. Jako metodę badawczą przyjmuje Autorka, i słusznie, metodę językoznawstwa kulturowego. Pokazuje bowiem przemiany nazewnicze i językowo-kulturowe miasta nie tylko w aspekcie językowym, ale w kontekście historii, geografii, kultury, czynników socjologicznych i społecznych. Takie podejście pozwala w sposób najpełniejszy nie tylko na objaśnienie genezy wielu onimów, ale i na odkrycie zależności między nazewnictwem z różnych epok historycznych, zależności między obiektem i nazwą, na przedstawienie kształtowania przestrzeni miejskiej przez język. Punktem wyjścia musi być naturalnie ekscerpcja materiału z rozmaitych źródeł: ksiąg sądowych, uchwał Rady Miasta, wykazy, mapy katastralne,

wojskowe, turystyczne. Bardzo ważnym, i nieczęsto w takich badaniach spotykanym, uzupełnieniem materiałowym uczyniła p. Myszka opracowania historyków i geografów, wspomnienia mieszkańców Rzeszowa, portale informacyjne; często w takich właśnie pośrednich źródłach można odnaleźć informacje dotyczące obiektów i motywacje ich nazw. Kolejny konieczny krok to językoznawcza analiza nazewnictwa pokazująca jego strukturę, by wreszcie nałożyć „filtr” kulturowy. Takie postępowanie zapewnia efekt w postaci wieloaspektowej, interdyscyplinarnej monografii. I to się Autorce w pełni udało. W rozdziałach wstępnych monografii znalazła się bardzo interesująca autorska typologia miejskiego nazewnictwa. Oparła się tu Habilitantka na dobrze przemyślanych kryteriach semantycznych, formalnych, motywacyjnych i - co bardzo ważne - funkcjonalnych. Trzyma się konsekwentnie tej typologii w części materiałowej pracy. Prowadzi ją to do wyodrębnienia opozycji semantyczno-kulturowych istniejących w przestrzeni miejskiej Rzeszowa. Wyróżnia trzy zasadnicze opozycje: obcy – swój, centrum-peryferie, stary-nowy. Analizuje je umiejętnie wedle założeń językoznawstwa kulturowego, dostrzegając zarazem ich wymiar aksjologiczny. Pozostaje jednak pytanie, czy tego typu opozycje są uniwersalne, tj. obecne w przestrzeni wszystkich miast czy też charakterystyczne jedynie dla Rzeszowa.

Drugim elementem osiągnięcia jest monografia „Nazwy ulic Rzeszowa. Historia i współczesność”. Książka napisana wspólnie z historykiem Piotrem Wiszem wpisuje się w deklarowany nurt interdyscyplinarnych badań nad nazewnictwem. Pochwalić można tylko takie podejście do analiz onomastycznych, które zaowocowało ważnymi wspólnymi wnioskami językoznawcy i historyka dotyczącymi nazewnictwa ulic: kształtowanie się nazw ulic Rzeszowa w zależności od czynników historycznych, próba określenia granicy między deskrypcją a nazwą, zmiany w nazewnictwie wywołane czynnikami czasowymi, występowanie serii nazw w mieście. Widać tu dużą samodzielność Autorki, odwagę w podejmowaniu trudnych zagadnień i wyciąganiu wniosków.

Uzupełnia osiągnięcie naukowe kilka (9) artykułów poświęconych tematyce urbanonimii nie tylko Rzeszowa. Te bardzo ciekawe teksty publikowane w Polsce i za granicą pokazują rozwój naukowy Autorki, i, co ważniejsze, rozwój teoretycznych założeń typologii nazewnictwa miejskiego.

W mojej opinii prace przedstawione jako osiągnięcie naukowe z naddatkiem spełniają kryteria zawarte w Art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) (znowelizowanej w 2011 r.). Moim zdaniem jako osiągnięcie potwierdzające samodzielność naukową Habilitantki i wartość jej osiągnięć, warsztatu naukowego wystarczyło podać monografię „Urbanonimia Rzeszowa. Językowo-kulturowy obraz miasta”.

3. Ocena istotnej aktywności badawczej, współpracy międzynarodowej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego habilitanta zgodnie z kryteriami wymienionymi w powyższym rozporządzeniu Ministra Nauki i szkolnictwa Wyższego.

W całym okresie pracy naukowej Habilitantka opublikowała 3 monografie autorskie i współautorskie (z obszarów: urbanonimii, toponimii, historii języka polskiego), 5

artykułów w czasopismach i wieloautorskich monografiach zagranicznych, 39 artykułów w czasopismach i pracach zbiorowych polskich, poświęconych urbanonimii, antroponimii, toponimii, onomastyce literackiej, historii języka polskiego w dydaktyce szkolnej i uniwersyteckiej, ortofonii, nauczaniu języka polskiego jako obcego (z tego zdecydowana większość po uzyskaniu stopnia doktora), była redaktorem i współredaktorem 8 monografii naukowych i 4 informatorów dla studentów.

Prace publikowane są w pracach zbiorowych i w czasopismach wprawdzie spoza listy bazy Journal Citation Reports (JCR) i ERIH (choć Onomastica znajduje się na liście ERIH+), ale znajdujących się na listach prac i czasopism punktowanych przez MNiSW. Są to prace i czasopisma charakterystyczne dla konkretnego obszaru wiedzy. Habilitantka nie ogranicza swojej działalności naukowej wyłącznie do urbanonimii. Opublikowała liczne prace dotyczące toponimii, pokazujące jej zainteresowania ujmowania nazewnictwa z punktu widzenia językoznawstwa kulturowego. Interesujące są też teksty pisane z perspektywy socjologicznej, takie jak „Wariantowość onimów a sytuacja komunikacyjna”. Teksty p. dr Myszkii poświęcone różnym kategoriom nazw własnych podejmują istotne dla onomastyki zagadnienia i poddają materiał wielostronnej analizie. Prace te pokazują też, że sięga Autorka po trudne zagadnienia metodologiczne, takie jak różnica między wyrazem pospolitym a nazwą własną, problem przenoszenia i ponawiania nazw, zagadnienia kategoryzacji. Wywiązuje się ze stawianych sobie pytań w sposób samodzielny i oryginalny.

Habilitantka zajmuje się też różnymi zagadnieniami z zakresu polszczyzny dawnej i współczesnej, co zaowocowało współautorskim podręcznikiem do fonetyki historycznej „Na tropach przeszłości języka. Fonetyka”. Nie jest łatwo pisać podręczniki. Tymczasem ten właśnie podręcznik zawiera zasadniczą wiedzę z zakresu historii języka podaną w sposób przystępny, z przytoczeniem właściwej literatury, wykazem błędów popełnianych przez studentów i podpowiedzi, jak ich unikać. Wartością samą w sobie tego podręcznika są ćwiczenia utrwalające przedstawiony materiał.

P. A. Myszkka zajmuje się też logopedią, przedstawiając w publikowanych artykułach zagadnienia dotyczące wymowy uczniów i studentów oraz analizy przyczyn przeobrażeń w systemie fonetycznym, a także zaburzeń płynności mowy. To ważne zagadnienia, pokazujące jak językoznawca-polonista może wdrażać konkretne działania, mające pomóc osobom z zaburzeniami mowy.

Kolejny zakres zainteresowań Habilitantki to język polski jako obcy. W ramach tych zainteresowań opracowała trzy współautorskie scenariusze zajęć dla obcokrajowców.

P. dr A. Myszkka jest członkiem zespołu realizującego projekt naukowy „Kulturowe aspekty nazewnictwa Podkarpacia”, w ramach którego przewiduje się popularyzację wiedzy o nazewnictwie regionu.

Habilitantka bierze czynny udział w konferencjach naukowych. Przed doktoratem wzięła udział w 3 konferencjach naukowych. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych uczestniczyła w 4 konferencjach zagranicznych, 6 o charakterze międzynarodowym oraz w 8 krajowych. Pokazuje to dużą aktywność naukową p. A. Myszkii. Dodać trzeba, że była organizatorem 8 sesji ogólnopolskich oraz 3 o zasięgu lokalnym.

Na uwagę i uznanie zasługuje też działalność wydawnicza i redakcyjna Habilitantki. Jest pomysłodawczynią i redaktorem naczelną serii wydawniczej „Głos – język – komunikacja”, poświęconej przede wszystkim zaburzeniom komunikacyjnym różnych przyczyn. Wchodzi w skład zespołu redagującego studenckie tomy pokonferencyjne. Jest członkiem redakcji czasopisma naukowego Logopedia Silesiana.

By podnosić kwalifikacje zawodowe i doskonalić warsztat dydaktyczny odbyła 6 staży naukowych i dydaktycznych w kraju i za granicą. Były wśród nich staże naukowe w Uniwersytecie Jagiellońskim, wyjazdy w ramach programu Erasmus (Portugalia, Włochy) oraz wizyty studyjne we Włoszech i Brazylii. Bierze też udział w kursach i warsztatach, głównie emisji głosu.

Uznanie budzi zaangażowanie dydaktyczne Habilitantki. Prowadziła zajęcia ze studentami z gramatyki historycznej języka polskiego, historii języka i dialektologii, ćwiczenia i konwersatoria kursowe na studiach dziennych i zaocznych; prowadzi seminaria dyplomowe i wypromowała 11 magistrów oraz 9 licencjatów. Opiekuje się też 25 pracami dyplomowymi na studiach podyplomowych z zakresu logopedii.

W 2014 roku została powołana na promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim Marleny Chudzik; praca powstaje na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach pod kierunkiem prof. B. Greszczuk.

Wiele czasu i zaangażowania wymaga także działalność organizatorska p. dr Myszk. Pełni wiele funkcji w Instytucie Filologii Polskiej UR (zastępca dyrektora IFP ds. dydaktyki w latach 2006-2009, założycielka i kierownik podyplomowych studiów logopedycznych od 2009 r., założycielka i kierownik podyplomowych studiów neurologopedii od 2013, opiekun roku od 2009, członek Rady Instytutu i Rady Wydziału, założycielka, autorka materiałów i administrator strony internetowej Instytutu, redaktor naczelnia informatora dla studentów, opiekunka i organizatorka imprez studenckich oraz konferencji studenckich, inicjatorka i organizatorka cyklu wykładów otwartych „Język i literatura polska na świecie”, współorganizatorka letniego kursu języka polskiego dla Brazylijczyków).

Habilitantka bierze udział w popularyzacji wiedzy o języku polskim poprzez wykłady otwarte w IF UR, Towarzystwie Miłośników Języka Polskiego, wykłady dla nauczycieli i uczniów, udział w różnych konkursach językowych dla młodzieży, wykłady dla studentów uniwersytetu III wieku i wiele innych.

Pani dr Agnieszka Myszka jest członkiem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego oraz członkiem Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego.

Działalność Habilitantki w różnych dziedzinach życia naukowego, Jej istotna aktywność badawcza, współpraca międzynarodowa, dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz organizacyjny budzi wielkie uznanie i podziw. Wielość zadań pozwala na ocenę, że p. dr Myszka jest świetną organizatorką, potrafiącą organizować czas swój i innych. Przy tak wielkich obciążeniach dydaktycznych i organizatorskich z wielkim uznaniem należy podkreślić dużą liczbę ambitnych publikacji i udział w wielu ważnych konferencjach naukowych.

4. Wniosek końcowy

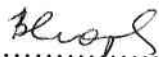
W świetle przedłożonych dokumentów i publikacji jawi się p. dr Agnieszka Myszka jako dojrzały, samodzielny badacz, przede wszystkim nazewnictwa miejskiego. Potrafi ona przy tym dokonywać przekonujących i interesujących samodzielnych analiz, trafnie dobierając narzędzia badawcze oraz wzbogacać dorobek dziedziny poprzez przemyślane osiągnięcia teoretyczne. Prezentowane osiągnięcie naukowe jest w istocie osiągnięciem – wypracowaniem własnej typologii i konsekwentnym jej stosowaniem do zgromadzonego materiału. Bardzo możliwe, że zaproponowana przez Habilitantkę typologia stanie się, jak niegdyś klasyfikacja Kwiryny Handke, wzorcem do analiz nazewnictwa innych miast. Podkreślić należy też aspekt społeczny takich badań i publikacji – mają one bezpośrednie przełożenie na zainteresowanie mieszkańców miasta, odpowiadają na pewne zapotrzebowanie społeczne, służą popularyzacji „małej ojczyzny”, tego swojskie i bliskie.

Podkreślić należy, że choć onomastyka jest Jej najbliższa, wiele uwagi poświęca zagadnieniom historii języka i logopedii.

Uznanie budzi też aktywność Habilitantki w publikowaniu swoich tekstów (często podejmujących istotne zagadnienia), uczestnictwie w konferencjach oraz jej działalność dydaktyczna, organizatorska, popularyzatorska.

Zarówno ocena osiągnięcia naukowego, jak i pozostały dorobek upoważniają mnie do stwierdzenia, że spełniają one wymogi Art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) (znowelizowanej w 2011 r.) i stawiam wniosek o wystąpienie do Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego z wnioskiem o nadanie dr Agnieszce Myszcze stopnia doktora habilitowanego.

Kraków, 19 października 2016

.....

/prof.dr hab. Barbara Czopek-Kopciuch/